

4 Raakapuumarkkinoiden suhdannebarometri¹

Barometriin vastanneet metsäteollisuuden tuotantolaitosten edustajat arvioivat tulevan vuoden kotimaisen tukkipuun ja erityisesti tuontipuun ostomäärät suuremmiksi kuin vuosi sitten. Sen sijaan vastanneet arvioivat kotimaisen kuitupuun ostomäärän jäävän vuonna 2000 pienemmäksi kuin vuonna 1999.

Metsänomistajista 37 prosenttia eli lähes sama osuus kuin vuosi sitten aikoo myydä puuta tulevana vuonna. Eniten puukauppoja aikovat tehdä maanviljelijät, vähiten eläkeläiset ja Pohjois-Suomen metsänomistajat. Yli 70 prosenttia metsänomistajista aikoo tehdä puuntuotannon investointeja vuonna 2000.

Toisin kuin vuosi sitten, metsäteollisuuden tuotantolaitosten vastaajien keskuudessa on enemmän tulevan vuoden kantohintojen laskua arvioivia kuin niiden nousua arvioivia. Metsänomistajien keskuudessa on sen sijaan aiempien vuosien tavoin enemmän tulevan vuoden kantohintojen nousua arvioivia kuin niiden laskua arvioivia, mutta viime vuoden verrattuna odotukset hintojen noususta ovat vähäisempiä.

Barometrin toteutus

Barometrin avulla tarkastellaan metsäteollisuuden tuotantolaitosten edustajien ja metsänomistajien

näkemyksiä raakapuumarkkinoiden suhdannekehityksestä. Tiedot kerättiin postikyselyllä elo–syyskuussa. Metsäteollisuutta koskeva tiedustelu lähetettiin 220 Suomessa toimivalle, raakapuuta käyttäville tuotantolaitoksille ja sahoille, joiden vuosituotanto on vähintään 5 000 m³.

Määräaikaan mennessä saatiin 91 vastausta, joista 75 vaneriteollisuudelta ja sahoilta. Sellu-, paperi- ja kartonkiteollisuuden vastausmäärä jäi 16:een suurten metsäteollisuuskonsernien toimipaikkakohtaisten vastausten suurelta osin puuttuessa. Siten tulokset kuvaavat lähinnä vaneriteollisuuden ja keskisuurten sahojen näkemyksiä raakapuumarkkinoista. Tiedusteluun vastanneet vaneritehtaat ja sahat edustavat noin 45 prosenttia sekä sellu-, paperi- ja kartonkitehtaat noin 11 prosenttia toimialojensa tuotannosta. Tulosten laskennassa määrien ja hintojen jakaumia painotettiin tuotannon määrällä.

Metsänomistajien suuren määrän vuoksi heitä koskeva tiedustelu perustui otantaan, ja koko maasta poimittiin tuhannen metsälön otos yksinkertaisella satunnaisotannalla. Tiedustelu lähetettiin otosmetsälöiden omistajille, ja määräaikaan mennessä 531 metsänomistajaa palautti aineiston käsittelyssä hyväksyttävissä olevan lomakkeen. Aineistossa on keskimääräistä enemmän suuria ja yhden henkilön tai puolisoitten yhteisomistuksessa olevia, ns. perhemetsälöitä, mutta muut ominaisuudet vastaavat

1. Raakapuumarkkinoiden suhdannebarometri on itsenäinen osa Metsäsektorin suhdannekatsausta. Sen tulokset eivät ole muualla katsauksessa esitettyjen tulosten tai ennusteiden perustana. Barometri perustuu elo–syyskuussa puumarkkinaosapuolille tehtyyn postikyselyyn. Suhdannekatsoituksen muiden tulosten ja ennusteiden perustana on sen sijaan metsäteollisuustuotteiden kysyntä ja raakapuun tarjonta sekä niiden taustalla oleva kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys aina lokakuun puoliväliin saakka.

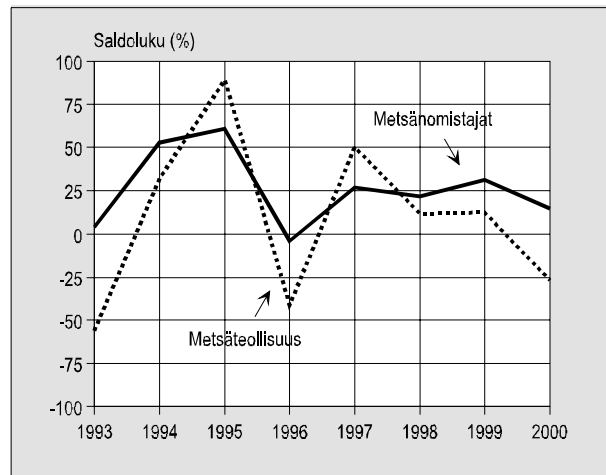
melko hyvin yksityismetsänomistuksen keskeisiä rakennepiirteitä. Tulosten laskennassa määrien ja hintojen jakaumia painotettiin metsäalalla.

Barometrin tuloksista ei käy ilmi, kuinka paljon esim. metsäteollisuuden tuontipuun ostomäärien tai metsänomistajien tekemien metsänhoito- ja perusparannustöiden määrien ennustetaan muuttuvan, vaan kuinka suuri osa metsäteollisuuden ja metsänomistajakunnan vastaajista odottaa näiden ilmiöiden muuttuvan. Muutosten suunnan perusteella voidaan kuitenkin tehdä arvioita myös määrien muutoksista. Lisäksi barometrin tulosten tulkinnassa on korostettava ilmiöiden ajallista luonnetta: raakapuumarkkinoiden suhdannebarometrin päätelmät perustuvat samojen ilmiöiden ajallisiin muutoksiin, joita varten tiedot kerätään vuosittain elo–syyskuussa.

4.1 Kantohintaodotukset

Puumarkkinaosapuolten arviot vuoden 2000 kantohinnoista ovat selvästi kauempina toisistaan kuin kolmena edellisenä vuonna tehdyt arviot tulevan vuoden kantohinnoista. Metsäteollisuudessa kantohintaodotusten saldoluku on -27 , mikä tarkoittaa, että metsäteollisuuden tuotantolaitosten vastaajien keskuudessa on – toisin kuin kolmena edellisenä vuonna – enemmän tulevan vuoden kantohintojen laskua kuin niiden nousua arvioivia (kuva 22). Laskuvat kantohintaodotukset painottuvat kuitupuuhun.

Metsänomistajien kantohintaodotusten saldoluku on puolestaan $+14$. Se merkitsee, että metsänomistajien keskuudessa on aiempien vuosien tavoin enemmän tulevan vuoden kantohintojen nousua arvioivia kuin niiden laskua arvioivia. Viime vuoteen verrattuna kantohintaodotusten saldoluku on kuitenkin pienempi eli odotukset tulevan vuoden kantohintojen noususta ovat maltillisempia. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että kuitupuun hintojen nousua arvioivia metsänomistajia on vähemmän kuin vuosi sitten.

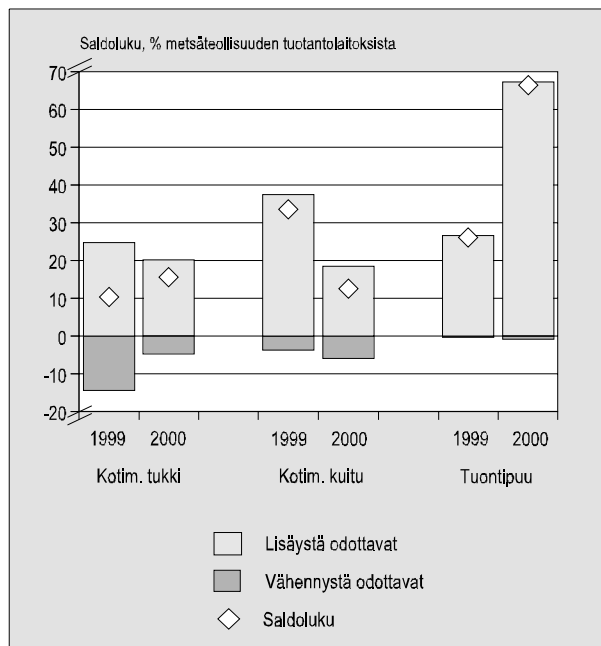

Kuva 22. Metsäteollisuuden ja metsänomistajien arviot seuraavan vuoden kantohintojen kehityksestä edellisenä vuonna 1992–99.

Metsänomistajien kantohintaodotuksissa on eräitä alueellisia ja omistajaryhmittäisiä eroja. Pohjois-Suomen metsänomistajat odottavat keskimääräistä enemmän tukkipuun hintojen nousua, mutta toisaalta he odottavat keskimääräistä vähemmän kuitupuun hintojen laskua. Eniten tukkipuun hintojen nousua odottavat eläkeläiset ja vähiten palkansaajat. Eläkeläiset myös odottavat eniten kuitupuun hintojen nousua. Vähiten kuitupuun hintojen nousua odottavat perikuntien edustajat ja palkansaajat.

4.2 Metsäteollisuuden puunhankinta

Metsäteollisuuden tuotantolaitosten vastaajat arvioivat tulevan vuoden kotimaisten raakapuun ostomäärien lisääntyvän kuluvan vuoden ostomääriin verrattuna. Ostomäärien arvioidaan lisääntyvän 2–10 prosenttia. Tukkipuun ostomäärien lisääntymistä ja vähenemistä arvioivien vastaajien erotus eli saldoluku on $+16$ (kuva 23). Viime vuonna vastaava saldoluku oli $+11$, joten arvio tulevan vuoden tukkipuun ostomäärästä on suurempi kuin vuosi sitten. Vastaajat arvioivat myös kuitupuun tulevan vuoden

Kuva 23. Metsäteollisuuden arvio seuraavan vuoden kotimaisen tukki- ja kuitupuun sekä tuontipuun ostomääristä viime ja tänä vuonna.

ostomäärien lisääntyvän kuluvan vuoden ostomääriin verrattuna, mutta ostomäärien saldoluku (+13) on pienempi kuin vuosi sitten. Saldolukujen muutosten perusteella arvioituna metsäteollisuus ostaa vuonna 2000 enemmän kotimaista tukkipuuta, mutta vähemmän kotimaista kuitupuuta kuin tänä vuonna.

Tuontipuuta yhä enemmän

Lähes joka toinen vastaaja ilmoittaa tuotantolaitoksensa käyttäneen tuontipuuta tänä vuonna, ja selvästi yli puolet vastaajista ilmoittaa tuotantolaitoksensa käyttävän sitä myös vuonna 2000. Tuontipuuta käyttävien tuotantolaitosten vastaajista noin kolmasosa arvioi tuontipuun ostomäärien pysyvän tulevana vuonna kuluvan vuoden tasolla. Vajaa kolmasosa vastaajista puolestaan arvioi tuontipuun ostomäärien lisääntyvän 2–10 prosenttia ja lähes 40 prosenttia arvioi niiden lisääntyvän yli 10 prosenttia kuluvan vuoden ostomääriin verrattuna.

Kun tuontipuun ostomäärien saldoluku on selvästi suurempi kuin vuosi sitten, voidaan arvioida, että tuontipuun ostomäärät lisääntyvät vuonna 2000 kuluvaan vuoteen verrattuna.

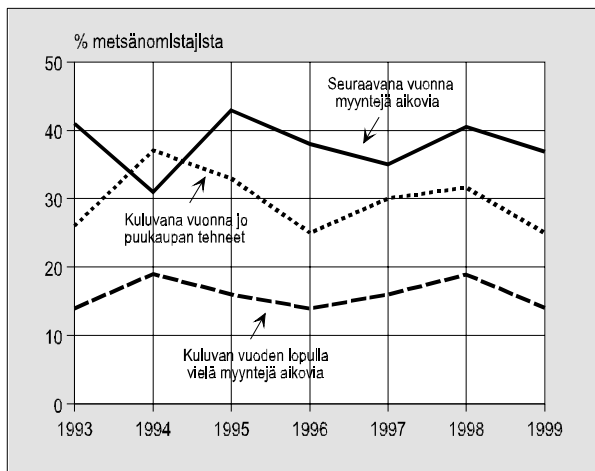
Valtaosa vastaajista arvioi tänäkin vuonna, ettei metsäteollisuuden tuotantolaitosten raakapuun tehdas-, uitto-, rautatieasema- ja tienvarsivarastoissa tapahdu juurikaan muutoksia tulevana vuonna verrattuna kuluvan vuoden varastojen määrään. Kymmenesosa vastaajista arvioi, että tukkipuun varastot pienenevät, mutta lähes sama osuus vastaajia arvioi niiden lisääntyvän. Kuitupuun varastojen pienemmistä arvioi 6 prosenttia vastaajista. Vuosi sitten tukki- ja kuitupuun varastojen määrien muutosta ilmaisevat saldoluvut olivat hieman pienemmät kuin tänä vuonna, joten saldolukujen muutosten perusteella arvioituna metsäteollisuuden raakapuun varastot kasvavat vuonna 2000 tähän vuoteen verrattuna.

4.3 Metsänomistajien puunmyynnit ja puuntuotannon investoinnit

Vähintään yhden puukaupan tehneiden metsänomistajien osuus on 25 prosenttia ja lisäksi metsänomistajia, jotka aikovat vielä tänä vuonna myydä puuta on 14 prosenttia. Siten reilusti alle puolet metsänomistajista – mikä on selvästi vähemmän kuin viime vuonna – on jo myynyt tai aikoo myydä puuta vuonna 1999 (kuva 24).

Länsi- ja Pohjois-Suomessa puuta myydään tänä vuonna keskimääräistä harvemmin, samoin palkansaajien, eläkeläisten, perikuntien ja yhtymien tiloilta. Sen sijaan maanviljelijät tekevät puukauppoja tänäkin vuonna keskimääräistä useammin, mikä johtuu osin heidän metsälöidensä keskimääräistä suuremmasta koosta.

Pinta-alaperusteinen verotus ja metsänhoitoyhdistyksen suositukset ovat tänä vuonna tärkeämpiä puunmyyntipäätökseen vaikuttavia tekijöitä kuin viime vuonna. Sen sijaan raakapuun hintakehitys ja

Kuva 24. Kuluvana vuonna puunmyyntejä tehneiden tai niitä vielä aikovien metsänomistajien osuudet ja seuraavana vuonna myyntejä aikovien metsänomistajien osuus edellisenä vuonna 1993–99.

tilan puuston metsänhoidollinen tarve ovat tänä vuonna viime vuotista vähemmän tärkeitä puunmyyntipäätökseen vaikuttavia tekijöitä.

Puun tarjonta supistuu lievästi

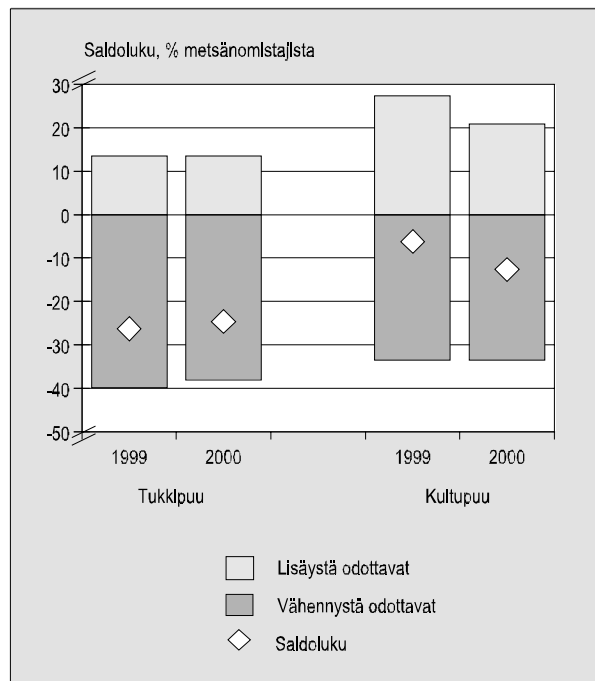
Vuonna 2000 puuta aikoo myydä 37 prosenttia metsänomistajista. Vuosi sitten tulevana vuonna puunmyyntejä aikovia metsänomistajia oli yli 40 prosenttia. Keskimääräistä vähemmän myyntiaikeita on vuonna 2000 Pohjois-Suomen metsänomistajilla, perikuntien omistajilla, palkansaajilla ja eläkeläisillä. Keskimääräistä enemmän puuta aikovat myydä maanviljelijät, joista noin 60 prosenttia suunnittelee puukaupan tekoa vuonna 2000.

Tänä vuonna jo myyneet tai viimeistään ensi vuonna myyntejä aikovat metsänomistajat arvioivat tulevan vuoden tukkipuun myyntimäärien vähenevän kuluvan vuoden myyntimääriin verrattuna (kuva 25). Tukkipuun myyntimäärien lisääntymistä ja vähenemistä arvioivien metsänomistajien erotus, saldoluku on –25, kun se viime vuonna oli –26. Saldoluvun muutoksen perusteella arvioituna vuoden 2000 tukkipuun tarjonnassa ei tapahdu suuria muutoksia vuoden 1999 tarjontaan verrattuna. Kes-

kimääräistä voimakkaampaa ensi vuoden tukkipuun tarjonta on Länsi-Suomessa, keskimääräistä heikompaa se on palkansaajilla ja maanviljelijöillä.

Myös kuitupuun ensi vuoden myyntimäärien arvioidaan vähenevän kuluvan vuoden myyntimääriin verrattuna. Myyntimäärien lisääntymistä ja vähenemistä arvioivien metsänomistajien erotus eli saldoluku on –13, kun se viime vuonna oli –6. Saldoluvun muutoksen perusteella arvioituna vuoden 2000 kuitupuun tarjonta supistuu tämän vuoden tarjontaan verrattuna.

Arviot kuitupuun myyntimäärien alueellisista eroista muistuttavat tukkipuun myyntimäärien alueellisia eroja. Omistajaryhmittäin tarkasteltuna merkille pantavaa sen sijaan on, että keskimääräistä voimakkaampaa kuitupuuta tarjonta on vuonna 2000 maanviljelijöillä ja eläkeläisillä, keskimääräistä heikompaa puolestaan palkansaajilla.

Kuva 25. Metsänomistajien arviot seuraavan vuoden tukki- ja kuitupuun myyntimääristä viime ja tänä vuonna.

Puuntuotannon investoinnit pysyvät tämän vuoden tasolla

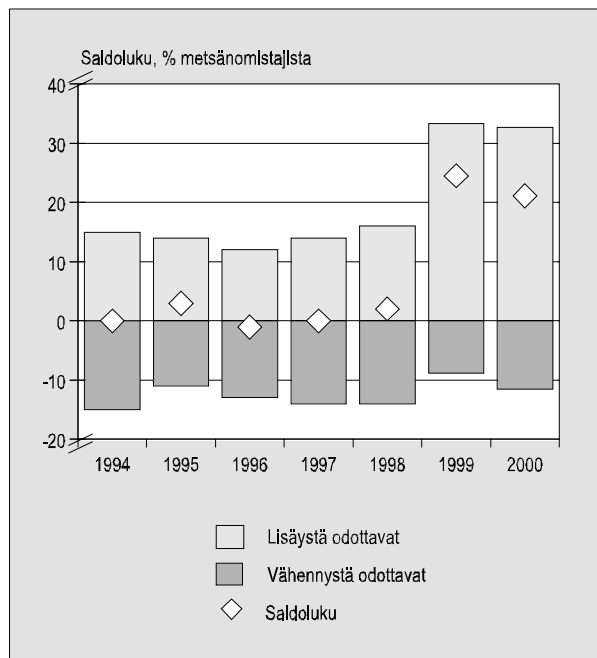
Viime vuosien ennätyskelliset hakkuumäärät heijastuvat myös yksityismetsien puuntuotannon investointeihin. Viime vuoden tavoin metsänhoito- ja perusparannustöitä jo tehneitä tai niiden tekemistä tai teettämistä aikovia metsänomistajia on noin 60 prosenttia. Pohjois-Suomessa puuntuotannon investointeja on tehty vain alle puolella tiloista. Myös perikuntien ja eläkeläisten tiloilla puuntuotannon investointeja on tehty keskimääräistä harvemmin. Sen sijaan noin 70 prosenttia Itä-Suomen metsänomistajista ja lähes 80 prosenttia maanviljelijöistä on jo tehnyt tai aikoo tehdä puuntuotannon investointeja vuonna 1999.

Vuonna 2000 puuntuotannon investointeja aikovia metsänomistajia on yli 70 prosenttia. Vuosi sitten tulevana vuonna puuntuotannon investointeja aikovia metsänomistajia oli suunnilleen saman verran. Myös alueelliset ja omistajaryhmittäiset erot

muistuttavat vuoden takaista tilannetta: keskimääräistä useammin puuntuotannon investointeja aikovat tehdä maanviljelijät, keskimääräistä harvemmin puolestaan Pohjois-Suomen metsänomistajat, perikuntien edustajat ja eläkeläiset.

Metsänhoito- ja perusparannustöitä tänä vuonna tekevien tai ensi vuonna niiden tekemistä aikovien metsänomistajien arvioiden perusteella tulevan vuoden työmäärien lisääntymisen ja vähenemisen erotus, saldoluku, on +21 (kuva 26). Vuosi sitten saldoluku oli +25 ja sitä edeltäneellä viisivuotis-kaudella -1 ja +3 välillä.

Saldoluvun muutoksen perusteella arvioituna metsänomistajat tekevät suunnilleen saman verran metsänhoito- ja perusparannustöitä kuin tänä vuonna. Keskimääräistä enemmän metsänhoito- ja perusparannustöitä tehdään vuonna 2000 Itä-Suomessa, perikuntien ja maanviljelijöiden metsissä; keskimääräistä vähemmän niitä tehdään Länsi- ja Pohjois-Suomessa sekä eläkeläisten metsissä.

Kuva 26. Metsänomistajien arviot seuraavan vuoden metsänhoito- ja perusparannustyömääristä 1993–99.

Kirjoittajat

Toimittaja: Riitta Hänninen (MMT), tutkija

Jukka Aarnio (MMM, VTM), tutkija

Pertti Elovirta (VTM), tutkija

Paula Horne (M.Sc.), tutkija

Susanna Laaksonen-Craig (Ph.D.), tutkija

Jarmo Mikkola, suunnittelija

Pekka Ollonqvist (KTT), erikoistutkija

Ville Ovaskainen (MMT), erikoistutkija

Jaana Rekikoski, mmyo

Pekka Ripatti (FT), tutkija

Yrjö Sevola (MML), erikoistutkija

Tuija Sievänen (MMM), tutkija

Esa Uotila (MMM), tutkija

Jussi Uusivuori (Ph.D.), tutkija

Esa-Jussi Viitala (MMM), tutkija

Metsäsektorin suhdanne-ennustejärjestelmä (MESU) -hanke

Tehtävät

- tuottaa Metsäsektorin suhdannekatsauksen
- kehittää metsäteollisuustuotteiden viennin ennustemalleja
- kehittää raaakapuumarkkinoiden ennustemalleja
- tuottaa metsäsektorin markkinakatsauksia
- kehittää ja ylläpitää MESU-tietokantaa

Hankkeen tutkimusprojektit kuuluvat myös maa- ja metsätalousministeriön, Suomen Akatemian ja Teknologian kehittämiskeskuksen (TEKES) rahoittamaan Metsäklusterin tutkimuskonsortioon ”Metsäteollisuustuotteiden viennin ja puumarkkinoiden kehityksen ennustaminen” (vastuututkija prof. Jari Kuuluvainen, Helsingin yliopisto).

Henkilöstö

Vastuututkija	Lauri Hetemäki, erikoistutkija, VTT
Tutkijat	Riitta Hänninen, MMT Susanna Laaksonen-Craig, Ph.D Anne Toppinen, MMT Jussi Uusivuori, Ph.D
Muu henkilöstö	Jarmo Mikkola, atk-suunnittelija Pirjo-Riitta Lind, hankesihteeri
Lisätietoja	http://www.metla.fi/mesu/